

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Sașii și Români.

Sibiu, 23 Iulie n.

Un medic tânăr, eșit din sinul naționalității săsești din Ardeal — numele nu impoartă — a ținut nu de mult o conferință publică în Berlin, căutând să convingă pe Germanii de acolo, că Sașii de acasă, Sașii din Ardeal, fac politică *sănătoasă* când se aliază cu Ungurii, pentru că pentru ei primejdia nu o formează Ungurii, ci *Românii*. În Ardeal, față de 200,000 Sași și 314.000 Maghiari sunt *un milion și jumătate Români*, cari se înmulțesc și se întăresc economic, pecând Sașii nu se înmulțesc, iar din pământ perd câte 1000 jugăre la an, cari trec toate în mâinile Românilor. Concluzia e deci, că Sașii *trebuie* să meargă mână în mână cu Ungurii, pentru că să nu-i înghiță Români!

Povestea nu e nouă. Au mai spus-o și alții, politicieni cu mult mai consumați dintre compatrioții Sași, iar nu începători cu puțină experiență, ca tinărul, poate preatinărul medic, care s'a pus să apere în Berlin politica de acasă a conaționalilor săi. O cunoaștem și noi. E cam adevărată. Români prind teren în Ardeal, iar Sașii dau îndărăt, cu toată cultura lor superioară și cu toate instituțiile lor bune și bogate.

Dar starea adevărată a lucrului e aceea, că Sașii și până acuma au mers tot mână în mână cu Ungurii în cele politice, nu cu Români. Tot din partidele maghiare dela putere au făcut ei parte totdeauna, și totuși au dat îndărăt, pentru că Români le-au eșit înainte, cu toate că Români n'au avut aceea ce au avut Sașii, sprijinul puterii de stat, ajutorul guvernului.

Și dacă așa a fost până acuma, — se va schimba oare acum mersul lucrurilor numai pentru că Sașii țin și mai departe cu Ungurii?

Se cere multă naivitate pentru a o crede aceasta. Pornit pe calea

înaintării, Românul din Ardeal va merge înainte, aliezeze Sașii nu numai cu Ungurii, ci cu toate popoarele din lume în contra Românilor. E o înaintare *naturală* aceasta a Românilor din Ardeal, înaintare ne-forțată, făcută pe cale pacinică, — pentru că noi nu dispunem de nici un mijloc de forță, n'avem administrația nici într'un comitat măcar în mâinile noastre. Noi înaintăm pentru că *vrem* să înaintăm, pentru că suntem un popor plin de viață și muncitor din cale afară!

Nu grija ce o poartă celor de acasă, poporului muncitor, a îndemnat deci pe deputații sași să intre în partidul dela putere, în sinul căruia se simțesc foarte bine, fiindcă nu trebuie să se războiască cu nimenea, n'au decât să tacă și se încasseze plata, ci interesele lor proprii particulare, cari cer să nu se strice cu cei dela putere, dela cari tot mai poate pică câte ceva, mai câte o slujbă bună pentru unul, mai câte o concesiune favorabilă pentru altul, căci poporul săsesc va continua și mai departe a nu se înmulți și a cedă pământul pe seama Românilor, cari nu-l iau cu puterea dela ei, cum îl luau alții dela Români, ci-l plătesc bine, cu bani adunați din munca și din sudoarea grea a poporului român dela țară.

E un mers firesc acesta al lucrurilor, care se face după anumite legi ale naturii, foarte logice și foarte consecvente, și nu ajută nici o alianță, oricât de *sinceră* să fie, pentru că împedecare nu i-se poate face. Iși face cursul înainte, ori le place Sașilor ori nu le place.

Vor ști Sașii foarte bine, că legi de maghiarizare avem, dar legi de *romanizare* n'am avut și nu avem. Și totuși, nici un Sas nu a învățat încă ungurește; *românește însă e rar Sasul care să nu știe*. De ce învață? Il silește cineva? Da, il silește interesele sale proprii, cari sunt mai mari și mai tari decât toate legile de maghiarizare.

În Banat au fost așezate nu de mult mai multe comune ungurești printre Români, în scopul ca să răspândească limba maghiară și *cultura* maghiară. N'a învățat însă nici un Român ungurește dela acești coloniști, în schimb însă toți coloniștii unguri din Banat știu acum bine — *românește!*

Ce vrem să dovedim cu toate acestea? Aceea, că dacă și astăzi se mai poate să se contopească o naționalitate mai mică în alta mai mare, — lucrul se întâmplă, nu la porunca guvernelor, nu după legile aduse de oameni, ci la ordin mai înalt, după legile puternice ale naturii, pe cari putere omenească nu le poate, nici schimbă, nici șterge. Aceea, că dacă e scris în cartea sortii, că are să piară naționalitatea sașă din Ardeal și are să se contopească în naționalitatea română, (cu toate că aceasta n'a umblat și nu umblă după cuceriri și asimilare), înzadar se ascund Sașii la spatele Ungurilor, pentru că lucrul totuși se va întâmpla, atunci când îi va veni vremea.

Examen religios

la încheierea căsătoriilor țărănești în veacurile trecute.

de Tr. Scorobăț, presbiter.

În afară de dezastrele organizărilor bisericești și de seria vlădicilor, pe cari îi alegeau preoții și protopopii și-i destituiau sau le legau mâinile neputincioase puternicii zilei, în istoria noastră bisericească din Ardeal ocupă un loc însemnat — cel mai însemnat — *nizuințele de cultură religioasă* ale poporului credincios, cari s'au înfip în istorie ca datini și uzuanțe statornice cu prielnică înfrumusețare asupra consolidării bisericii noastre. Ele — într-un cât le-a copleșit vremea restaurării, trebuiesc chemate din nou la viață și acomodate spre aceiași vechi menire adecă: *întărirea noastră bisericească*.

Rugăciunile în trecut au fost măsura culturii religioase a țaranului. Cei vechi recitau sara și dimineața nu numai rugă-

ciuni de cerere și de mulțămire — reduse azi la un minim însemnat, ci știau psalmi potriviți diferitelor trebuințe și momente din viață. Și ori cât s'ar zice că rugăciunile multe fățărăsc religiozitatea, pe acele timpuri mulțimea lor corăspundea înaltului simțământ religios, ce domnia în biserica poporului nostru. Credinciosul ei, în rândul rugăciunilor sale amintea și formulele credinței sale religioase, tainele, simbolul credinței, poruncile vechi și cele bisericești, darurile și rodirile duhului sfânt, faptele milei trupesti, păcatele de moarte și cele strigătoare la ceriu — cari îl imblânziau sau îl îmbărbătau la fapte. Pentru generația tinăra acestea nu mai există și e spre paguba ei. Dascălii cei vechi, diecii și preoții veghiau ca cunoștința acestora să nu sufere scădere păstrându-se în întregime moștenirea lor dela un rând la altul de oameni. Pentru că să avem o vedere istorică asupra acestei cestiuni ne coborâm pe scara vremii până la secolul al XVII., când în biserica noastră se întâmplă o schimbare decizătoare: abandonarea limbei slave și înlocuirea limbei naționale în cult. Caracterizările se refer la ceata preoțească.

Tradiția ne mai spune, că erau preoți cari luau în mână cartea slavonă, și adresându-se către oameni îi întrebau: *Oameni buni! știți voi ce-i în cartea asta?* Dacă ei răspundeau: *Nu știm*, le răspundea că *nici el nu știe*. Dacă ei răspundeau că știu, popa le zicea: *Apoi n'am la ce să vă mai spun eu; apoi conversa cu ei despre alte lucruri și-i blagosloviă*. Alt popă, neștiind cetii prohodul, se închidia el singur în biserică cu mortul, lăsând pe poporeni afară la ușa bisericii. După câtva timp de așteptare deschidea ușa și invita pe poporeni să ducă mortul la groapă.¹⁾

Când Coresi a dat în mână preoților cărți de slujbă în limba noastră, aceștia au manifestat o înverșunată opoziție în potriva lor, din pricina neputinței folosirii aceloră.²⁾ Cărturarii vremilor ace-

¹⁾ Ppp. Melchisedec: *Vieța și scrierile lui Grigorie Țamblac* (în analele Academiei române ser. II. t. VI. secț. II.) București 1884 pag. 77.

²⁾ Conf. Sulică: *Diaconul Coresi*, disertație, Brașov 1901.

FOIȘOARĂ.

Martin Opitz și Români.

Conferință publică ținută în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii“ din Sibiu Duminecă la 11 Martie n. 1906.

De Ioan Baptist Boiu.

Domnilor și doamnelor! Este datorința fiecărui Român inteligent, ca să caute a cunoaște cât mai bine întreaga ființă etnică a neamului din care face parte. Un lucru acesta nu tocmai ușor, încât manifestările vieții unui popor sunt de multe feluri. Pentru a putea în ele pătrunde se recere spirit de observație și studiu aprofundat.

Limba și legea, datine și obiceiuri, portul, muzica și dansul: aceste laolaltă constituie ființa etnică a unui popor. Poporul nostru a ținut totdeauna cu sfințenie la limba și legea sa.

Limba, ca criter al naționalității, poporul nostru a știut-o conserva neprihănită. „Limba era pentru ei un titlu de noblete în mijlocul barbarilor“ zice Edgar Quinet; iar Bonfiniu spune, că „Ro-

mâni par a se fi luptat mai mult pentru limbă decât pentru viață“.

Unde este a se căuta originea limbei române? Acolo unde este și leagănul naționalității noastre: în Dacia-Traiană. Originea limbei române este: sermo rusticus, vorbit de poporul și legionarii romani. Sermo rusticus, răspândit în toate provinciile imperiului.

La acest rezultat a ajuns și știința, după minuțioasele cercetări cari s'au făcut de Români și străini.

În cele următoare va fi vorba despre un document vechiu, scris înainte de aceasta cu aproape 300 ani, căruia — încât știu — până acum nu i-s'a dat atențiunea cuvenită. O dovadă clasică despre romanitatea noastră, a cărei valoare este cu atât mai mare, cu cât provine dela un bărbat competent, unul din corifeii literaturii germane.

Iată câteva date despre viața și activitatea lui:

Martin Opitz s'a născut în 23 Decembrie 1597 la Banzlau (Silezia). A cercetat gimnaziile din Breslau și Beuthen. Inclinarea lui spre poezie se ivește deja de timpuriu. La început scrie după obiceiul timpului în limba latină o mică colecție

de epigrame: *Strenarum libellus*, apoi disertațiunea „Aristarchus seu de contemptu linguae teutonicae“. La 1618 studiază la universitatea din Frankfurt lângă Odera, în anul următor la cea din Heidelberg, unde devine centrul unui cerc literar. Dar erumpând cu toată furia războiul religios, Opitz e silit a se refugia în țările de jos, unde petrecu doi ani. Aici a făcut cunoștință cu vestitul savant și poet Daniel Heinsius, care a avut mare influință asupra lui. Intorcându-se Opitz la 1621, iar în patrie, fu chemat de Bethlen Gábor, principele Transilvaniei, la liceul înființat atunci în Alba-Iulia, dar la 1623 se întoarce deja în patrie. La 1624 a fost numit consilier al ducelui de Liegnitz și Brieg. În același an apără prima poetică germană „Buch von der deutschen Poeterey“. La 1625 poetul călătorind la Viena se învrednică de cea mai înaltă onoare: însuși împăratul Ferdinand II. îl încoronează cu cununa de laur și nu peste mult îi confere și titlul de nobil (von Boberfeld). La 1629 Opitz fu primit membru în „Fruchtbringende Gesellschaft“, cea mai importantă societate literară în acel timp. Ca secretar al burggrafului Dohna, guvernorul Sileziei, fu apoi trimis în misiune po-

litică la Paris, unde deveni amicul lui Hugo Grotius. La 1635 Opitz strămutându-se la Danzig, fu numit istoriograf la curtea regelui polon Ladislau IV. Dar nu i-a fost dat a se bucura timp mai îndelungat de acest post onorific și bine dotat. În mijlocul celei mai mănoase activități moare infectat de ciumă la 20 August 1639.

Martin Opitz ocupă în istoria literaturii germane din secolul XVII. un loc de frunte. Dela el pornește întreaga mișcare literară. El a întemeiat prima școală poetică sileziană, iar influința lui se resimte încă și la scriitorii secolului XVIII. Bărbat de rară erudițiune, activitatea sa cuprinde, precum vom vedea aproape toate genurile literare. Toate opurile sale în prosă și versuri se disting prin curățenia limbei și eleganța stilului. Amintesc aici poemul didactic „Trostdedichte in Widerwärtigkeit des Kriegeres“ (Mângăiere în nefericirile războiului), „Vielgut oder vom wahren Glück“ (Despre adevărata fericire), „Lob des Kriegsgottes“ (Lauda zeului războiului) și „Vesuv“ poem plin de erudițiune.

(Va urma).

stora n'au putut cuprinde cultura în întinderea și adâncimea ei. „Aceeia ce până mai de curând se chemă la noi a fi „om de carte“, de asemenea foarte puțin cu o ocupație propriu zis științifică. Călugării prin mănăstiri, dascăli prin rarele școli ce existau, particularii cari moștenișeră vre-o bibliotecă, erau simpli cărturari în înțelesul modest al cuvântului și mai de loc cultivatori de adevăruri științifice. Zi și noapte, prin mănăstiri și prin școli, filele cărților se depănau cu cetitul până se rupeau, fără ca însă orizontul intelectual al celor ce cetiau să se prea deosebească de al celor ce nu cetiau. Genul ocupațiunii nu mai atrăgea pentru unii oare cari schimbări în fizionomia externă. Barba și unghiile erau mai îngrijite — vorbesc de aninoritate — expresia ochilor mai contemplativă, mai abstractă. Dar sub ori ce aparență, țesătura cerebrală a cărturarilor nostri era prea puțin schimbată. Să le fi luat cărțile din mâni, și acești nobili reprezentanți ai muncii intelectuale și-ar fi pierdut cu desăvârșire rostul! Așa povestește lumea, că în timpul din urmă, mulți bătrâni preoți au renunțat la serviciul lor bisericesc de odată cu înlocuirea alfabetului cirilic.”)

Străinii, cari au călătorit printre noi au observat această lipsă de cultură. Unul însămnă: „Liturgia și evanghelia e în limba armenescă, pe care ei (Valahii) o numesc sârbească, între mireni puțini sunt cari știu serie. Oamenii de rând nu știu nici rugăciunile, de unde și proverbul, că: *dincolo de Brașov s'a isprăvit: „Tatăl nostru“.*”)

Cu un an mai târziu dela tipărirea acestei cărți ține Sava Brancovici sinod cu preoții și protopopii săi în care se decide: „Se va predica în românește, se vor ceti numai cărți românești, se vor învăța oamenii să știe *Tatăl nostru, Crezul, cele 10 porunci* și se va ține școala cu pruncii de preot după slujbă.”)

După 25 de ani preoții ortodocși dau jalbă în Viena în potriua episcopului lor că: „hirotonisiă pe cine nu știe *Tatăl nostru*, că dedea pentru mită cărți de despărțenie și altele de acest fel.”)

S'a făcut apoi *Uneala* preoților, și când aceștia cercau să înduplece și poporul cătră dobândirea bunătăților ei și când sila armelor îi scotea din biserica cea veche și-i împingea spre cea nouă unii fac legământ și iscălesc pe aceasta: „De care sfântă credință nici sabia, nici focul, nici închisoarea, nici sărăcia, nici nevoia, nici foamea, nici goana, nici moartea se nu ne poată despărți.”) de o sublimă frumusețe. Tăria în credință, în suferință și în răbdare a poporului este o cunună de flori neveștejită, care încunjură acele frunți arse de arșița suferințelor și florile vecinic înrourate fac frunților umbră de scutire.

Apoi minimul culturii religioase ce se spune cu gura din secl. XVIII se pretinde poporului înaintea altariului, când se leagă căsătoria celor ce continuau ființa neamului românesc.

Gedeon Nichitiți regulează afacerea căsătoriilor prin ordinațiunea Nr. 173. Întărind cele vechi serie:

1. „Vrând cineva a se căsători să meargă la protopopul locului, ca să scoată țâdula de slobozenie. La aceasta dator va fi protopopul ca să cerceteze pe logodnicul și pe logodnica, să știe *Tatăl nostru și Crezul și cele 10 porunci.*”)

Protopopii au încredințat pentru ușurare executarea acestei porunci preoților sătești. Aceștia trebuiau să ție în socoteală feliurite porunci la încheierea căsătoriilor.

Căsătoria e o mare taină care s'a ținut în mare cinste și sfîntenie, cu toate

că să puneau multe pedeci la încheierea ei, din partea statului și-a bisericii. Cele mai neterminabile erau miliția și cele imposibile diferența religioasă.

Căsătoria între persoane înrudite de aproape eră atârnatore de dispenzația, pe care o dedea protopopul și episcopul. Cel înrolat la miliție se putea căsători după terminarea serviciului militar numai cu hârtie dela comanda militară. Fețe de religie unită și ortodoxă nu se puteau cununa, iar preotul care cuteză a călca porunca eră lipsit din preoție. Eră strâns condiționată căsătoria de cele 3 vestiri în biserică. La aceasta ordinul episcopesc din 7 Aprilie Nr. 843—1815 stabilește următoarele:

1. „Când părțile cari vreau a se căsători cer să se vestească în biserică de 3 ori, dacă popa lor în acea vreme a simțit sau în ori ce chip a înțeles că părțile sau de cătră părinți, sau de cătră alții, cari ar fi în locul părinților ar avea silă să nu facă vestiri, spunând că lor nu le e slobod a cununa pe nimenea cu sila nici a îngădui ca să păsească în căsătorie.

2. De cumva preoții, nice prin veste nice prin altă rânduială nu ar pricepe silă atunci ei pentru mai bună încredințare că nu-i silă în vremea aceea, când fac acele 3 vestiri, pe mirele și pe mireasă să-i cheme înaintea sa și înaintea a două mărturii nepărtinitoare și care nu sunt rudenii cu părțile, sau de va fi cu puțință 2 deregători sătești și să-i întrebe nu sunt siliți a pași în căsătorie la olaltă și dacă ar zice că li se face silă, atunci preotul să nu îngăduie a pași părțile în căsătorie, nice să le cunune, iar dacă vor mărturisi că n'au nici o silă atunci acea mărturie-seală în protocolul bisericii să o scrie și parohul și mărturiile cele de față să o iscălească. Aceasta să o păziți.”) Din această dispoziție a ieșit protocolul bunei învoiri pe la a. 1820 și tipărit de Șaguna la 1854. (Va urma.)

De la sate.

— Petrecere, Inmormântare. —

Sălcina-de-jos, în 6 Iulie v.

În 2 I. c. am participat în Ocolișul-mare, trac. Lupsei, la o petrecere împreună cu concert și declamări-dialoguri aranjată de inteligența locală cu concursul unor mici diletanți, elevi dela școala noastră din Runc. Aici ni-s'a dat prilej a ne bucura de roadele școlii noastre și de a putea vedea de pe fețele părinților bucuria și satisfacția, pe care în inimile lor a produs-o destoinicia copilașilor lor. Programul concertului constă din 13 puncte dintre cari șapte au fost cântece populare bine alese. A plăcut mai ales „Fetele caznice” și „Păc... păc”, cari au stârnit plăcere generală. Aceste cântări au fost executate în 3 voci și conziderând necunoașterea de note a elevilor, peste așteptare de bine. Corul vocal era compus din 12 băieți și 6 copile din clasele IV.—VI. și între aceste din urmă am descoperit într-o fetiță de cantor, Veronica Cimoca, un talent deosebit muzical, încât cu cântecul ei de filomelă a stors admirația tuturor. Și oare câte talente de aceste și comori neprețuite n'ai putea afla prin văile și munții nostri, pe cari însă nimenea nu le caută și puțini sunt cari le știu prețui. Ba ce e mai dureros și din experiență o știm este, că tocmai cei dotați dela natură cu talent, terminând școala poporală și văzându-se osândiți a sta la coarneau plugului, devin cei mai nemulțumiți cu soarta, ba uneori chiar spre poara societății. Astăzi, când suntem aproape de a ne vedea idealul cu înființarea teatrului național realizat, cred că am face neamului bune servicii, când descoperind atari talente le-am aduce la cunoștință publică, de o parte pentru a da geniului teren de activitate potrivită, de altă parte pentruca din mulțimea de talente tinere să se poată alege cele mai distinse.

*) În colecția mea privată.

Meritul la succesul concertului revine zelosului învățător I. Panta, care prin vrednicia sa și-a câștigat plăcerea nu numai a superiorilor săi, dar și iubirea și stima poporului, care apoi cu drag se supune și la sarcinile pe cari susținerea școlii confesionale le reclamă. Când toate comunele noastre bisericești ar avea asemenea dascăli temerea de a putea fi înghițită școala noastră conf. de molohul șovinist ar dispărea cu totul. Și este o recerință a timpului, ca în secția pedagogică să se primească numai indivizi cari posed simț și auz muzical și pot ajunge la aptitudinea de a ști conduce coruri bisericești și a da la ocazii binevenite și părinților acea recompensă și satisfacție minimală, pe care dl I. Panta le-a oferit-o cu ocazia petrecerii din Ocolișul-mare.

După concert a vorbit parohul locului Nistor Manciu „Despre datorințele părinților de a-și crește fiii în temerea de Dumnezeu prin școală și povește bune” cu multă pricepere de cauză. Apoi a urmat jocul până în revărsatul zorilor.

Cine dorește a cunoaște expresia unei bucurii adevărate meargă în mijlocul poporului la jocul și petrecerile lui. Numai aci poți ajunge la ceea ce înseamnă odihna zilei a șapte, după ce șese zile dearândul dela un amurg până la altul ai tras în jugul vieții.

Când Românul începe jocul și prin descântecul său armonios își spune dorul și își varsă năcazul, atunci membrele lui din țapene ce erau devin mlădioase, grijiile vieții s'au uitat și devin veseli și fericiți fii ai naturii, cari o zi ca alta dintr'un jug în altul au fost prinși. Jocul pentru Român e o ocupație plăcută lipsită de ori ce prefăcătorie. Flăcăul își învârtă în tact ritmic și la vâzul tuturor alui iubita brună de arșița soarelui, nevasta tină își smulge bărbatul dela masa cu beutură și demandă țiganului să tragă cu arcușul cântecul lui de predilecțiune și totul e vesel pentru că rar i-se dă privilegiul de a uita nevoile și a se restaura într'un mod așa de plăcut după ostenelele muncii grele. Cu cât omul e mai incult cu atât mai mult caută și iubește mișcarea, căci limba sa, ochii săi dacă nu sunt înferbântați — exprimă prea puțin din cele ce simțeste. El trebuie să sară dacă vrea să simtă bucuria și să o împărtășească și altuia, și e fericit poporul, care astfel știe să se bucure și unde e apăsător și asuprit prin joc și descântec își poate uita și își spulberă impasurile îndurate.

Aceste au fost impresiile ce m'au năpădit, când într-o sătră improvizată și foarte spațioasă priveam la sutele de părechi, cari într'un entuziasm de nedeșcris își învârtau jocul lor românesc. Ordinea pe care în Ocolișul-Mare am aflat-o îmi dă prilejul de a susține, că această comună are conducători vrednici și un popor brav. Din acest incident nu pot lăsa nici persoana dlui And. Muntean, pe carele obicinuiți suntem a-l afla pretutindenea: în comună, în tract, în cerc preteritorial, unde numai este de pus la cale ceva bun și folositor, îndemnând și premurgând cu exemplul său și care și de astădată a fost inițiatorul și sufletul acestei petreceri populare pe deplin succese.

Trec acum la un eveniment trist.

În 6 I. c. am petrecut la vecinica odihnă pe unul dintre puținii și veterani gregari, cari în luptele din Italia pentru patrie și-au pus viața în primejdie. Ioan Popu, fiu de grănițer Năsăudean, a servit ca stegar-sergent aproape două decenii în armata comună și regimentul al 50 de infanterie a eternizat în analele sale și numele lui. Câte lupte crâncene s'au dat de ai nostri prin Lombardia aproape la toate a luat parte, dar mai „ferbinte” — ne spune el, „a fost cea dela Custozza, unde din întreg batalionul abia o mână de oameni a scăpat cu viața”, și între aceștia puțini și dânsul, în mână însă numai cu ruda și cu o zdreanță din steagul nimicit de ploaia gloanțelor și de obuze.

Anii din urmă și i-a petrecut ca comerciant în comuna Sălcina de jos, nizu-

induse într-o împlinirea datorințelor față de lume și de Dumnezeu.

Decedatul I. Popu a fost un creștin bun și iubitor de deapropoale. Adeseori în decursul serviciului divin vedeai pe bătrânul soldat vărsând lacrimi. Erău lacrimile de mulțămire cătră Preaputernucul, care-l mântuise de atâtea-ori din ghiaarele morții, și-l învrednicise de a ajunge bătrânețu adânc. O onestitate rară, un caracter ferm și bărbătesc, o inimă bună și accesibilă pentru ce e adevărat și frumos și care bucuros se deschidea prietenilor, la cari ținea cu statornicie când odată li-se aliașe, — aceste erau însușirile acelu bărbat care până la etatea înaintată de 76 ani a rămas statornic în credință, Român verde și patriot adevărat. Pentru aceste calități nobile noi, cari l'am cunoscut, îl priveam de un bun povățuitor, de un părinte în mijlocul nostru, și ne-a fost pierderea lui repentină — lovit de apoplexie fiind — cu atât mai dureroasă și jalnică. Iubirei și stimei noastre expresie a dat inteligența locală față de răposatul prin aceea, că i-a împodobit cosciugul cu o frumoasă cunună de stejar și flori naturale. Odihnească în pace.

Rogo.

Rectificare.

Din parte competentă ni se cere să publicăm următoarele:

În numărul 68 din 24 Iunie a. c. sub titlul: „Pomenirea metropolitului Andreiu” păminteles presbiter Tr. Scorobeț relevând unele lucruri lipsite de exactitatea recerată, în interesul adevărului și al bunei reputațiuni a elevilor seminariului, trebuie să se facă următoarele rectificări:

1. Spesele împreunate cu procurarea și depunerea unei cununi pe mormântul neuitatului mare arhieru Andreiu la 16 Iunie a fiecărui an, ziua aniversară a morții sale, nu se face pe „cheltuiala societății” de lectură Andreiu Șaguna, ci din contribuțiile elevilor și încă în măsura, că mai rămâne ceva prisos chiar și în favoarea societății, ceea ce pâr. Scorobeț bine știe, că acum de mai mulți ani astfel se urmează; iar servirea parastaselor pentru odihna sufletului marelui arhieru în ziua aniversară a morții, ce se țin atât la mormânt, cât și în biserica catedrală, nu merită caracterizarea de o: „Manifestare destul de săracă și fără vlagă”, câtă vreme și în acest an elevul Perian la parastasul servit la mormânt a ținut în numele elevilor o cuvântare, ce s'a aflat vrednică ca să fie și publicată, încă chiar în numărul sus provocat al „Tel. Rom.” și deoarece în 16/29 Iunie se face și încheierea solemnă a anului școlar în institutul seminariului, parastasul ținut în biserica catedrală se servește cu solemnitatea și asistența cuvenită de însuși I. P. S. D. arhieriscop și metropolit, la care participă toți membrii corpului profesoral și toți elevii institutului, deci de o manifestare „săracă și fără vlagă” nu poate fi vorba.

2. Nu se poate admite că: „Mulți dintre elevi stau 3 ani în seminar și nu dau pe la Râșinar să vadă mormântul”, ci adevărul e, — că elevii seminariului cercetează și peregrinează la mormântul marelui arhieru Andreiu în cete și numai puțini de tot vor fi cari să nu fie împinși de dorul și obligământul moral ce îl simt, ca să vadă locul de odihnă al neuitatului arhieru.

3. Pentru concurgerea societății de lectură a elevilor la serbările contemplate din anul 1908 când se împlinesc 100 ani dela nașterea fericitului în Domnul arhieriscop și metropolit Șaguna s'a luat deja inițiativa cuvenită, după cum se face ivident în raportul general al societății pe anul școl. expirat 1905/6, publicat în anuarul institutului pe acest an școl. și anume prin concluzul societății din 21 Decembrie 1905 Nr. 32, deci nu e indicată trebuința să fie reflectată societatea de lectură a elevilor la această datorință.

La alte momente ce de asemenea sunt expuse nu tocmai exact, las să treacă și așa, cum e într'altelă afacerea cu edarea almanahului.

*) Rădulescu Motru: De Docta Ignoranță, în Știință și Energie, p. 40—41. (Biblioteca pentru toți nr. 241. București).

*) Martinii Zeilleri Styri Reisebuch und Beschreibung vieler nützlichen Sachen durch Deutschland und angrenzende Länder 1632, tipărită la Strassburg 1674.

*) N. Iorga: Sate și preoți din Ardeal p. 72.

*) Opt. cit. p. 170.

*) Sterie Stînghe: Istoria bisericii Scheilor Brașovului, p. 50.

*) Reprodus și la Dl Dr. H. Pușcariu: Documente pentru limbă și istorie t. I. pag. 55. Sibiu, 1889.

„Asociațiunea“.

Convocare.

Adunarea cercuală a despărțământului Brad al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă pe **Duminică 16/29 Iulie a. c.** la 11 ore a. m. în biserica gr. or. română din Hălmagiu cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Rapoartele comitetului, cassarului și bibliotecarului.
3. Alegerea comisiei pentru cenzurarea rapoartelor și a unei comisii pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor.
4. Citirea disertațiilor înscrinate și declamare de poezii.
5. Referada comisiunilor.
6. Alegerea directorului despărțământului și a comitetului cercual.
7. Înființarea de agenturi și biblioteci populare în Brad, Cebea, Criștior, Curchiu, Hălmagiu, Junc și Vaca.
8. Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală ordinară.
9. Stabilirea locului pentru viitoarea adunare.
10. Închiderea adunării.

La această adunare sunt invitați a participa membrii despărțământului Brad al „Asociațiunii“ și toți cari se interesează de înaintarea poporului român.

Brad, 4/17 Iulie 1906.

Dr. P. Oprea
dir. desp.

A. Demian
not. desp.

NOUTĂȚI.

Comite suprem român. Primim informație, că la Lugoj va fi numit în curând comite suprem domnul *Constantin Burdia*, deputat dietal și președinte al comunității de avere din Caransebeș.

Deputați verificați. Dintre deputații naționaliști cu mandate protestate, Sârbii *Dr. Mihail Polit* și *Ioan Manolovici* au fost verificați. La ședința comisiunii care a verificat pe *Polit* deputatul *Olay*, care s'a fost lădat, că are să-i nimicească mandatul, n'a luat parte.

„Paza neamului“. În Târgu-Jiu, orașul zbuciumului dornic de înaintare a apărut un nou ziar cu această numire, editat și redactat de proprietarul *A. Crainic*. Din cele două numere prime programul acestui nou ziar se pare foarte radical național. Nu se pune în serviciul nici unui partid, ci vrea să apere neamul românesc de viperele dușmane ce-au dat peste țară. „Va fi paza neadormită a neamului, va face educație națională, va sădi în toate păturile dragostea de întregul neam românesc și în chestiuni de bine național nu va cruța pe mine ori cât de sus va fi pus. „Paza neamului“ va înfieră pe orice Român, care se va dovedi că se face unealta străinului, coadă de topor a dușmanului românismului și-i va pune pe frunte pecetea de trădător al neamului românesc!“.

Dorim izbândă desăvârșită noului frate pe calea pornirii atât de nobile.

Himen. Dșoara *Elena Crișan* și domnul *Liviu Dumitrescu* teolog abs. își anunță cununia, care se va celebra în 29 Iuliu st. n. 1906 la 4 ore d. a. în biserica parohială gr. cat. din Murăș-Sântimbru.

Teatru român în Sibiu. Suntem informați, că artistul dl *Zaharie Bărsan* va da împreună cu un grup de artiști și diletanți două mari reprezentații în sala Casei Naționale.

Prima reprezentație va fi Sâmbătă 15/28 Iulie cu piesele „O noapte de Octomvrie“ de *A. de Musset* și „Sluga la doi stăpâni“ comedie de *Goldoni*, iar a doua Duminică 16/29 cu piesele „Frații“ — dramă de *H. Bang* și „Furtuna Casnică“ de *Paul Fierien*.

Suntem incredințați, că publicul sibian atât de amator de artă va da sprîjinul său simpaticului artist.

Trăznit. Ni se scrie, că în 7/20 Iuliu s'a descărcat asupra comunei *Sebeșul-mare* o ploaie torențială, și a trăznit în șura lui *Constantin Dumitraș*, care s'a prefăcut în cenușă cu tot ce era în ea, împreună cu două vite. Dauna e de 1200 coroane. Șura nu a fost asigurată.

Dar pentru biserică. Din comuna *Trestia* ni-se scriu următoarele:

Cuprins de bucurie pentru fapta cea bună ce au făcut-o poporenii mei în ziua Ss. Apostoli Petru și Pavel, din acest an,

rog a se da publicității în foaia „Telegraful roman“ următoarele: Economul *Petru Borb* și soția sa *Salvina* au donat bisericii noastre un „Apostol“ cu litere latine în preț de 11 cor. 80 fil. (cu porto postal cu tot). Tot în această zi Ss. P. și Pavel s'a mai donat bisericii noastre și un rând de vestimente preoțești, de mătăsoasă albă cu flori galbene roșii și vinete în preț 100 coroane la care au contribuit: *Stanca Lazăr I.* Toader 20 coroane, *Ignă George Popa Nicolae*, *Perian Gheorghe* a Ursului, *Mihaila Petru I.* Avram, *Hanciu Lazar I.* Petru, *Barb Petru I.* Nicolae, *Stanca Todică* lui Petru fiecare câte 10 cor., *Pezion Solomon*, *Barb Petru* și *Duma Iosif* fiecare câte 5 cor. — Fapta aceasta frumoasă nu poate fi trecută cu vederea — ci trebuie lăudată și cinstită — pentru că nu s'a făcut din prisosința banilor — ci din iubirea către casa lui Dzeu, ca să o vadă împodobită cu cărți și vestimente ca cu plăcere să vadă pe preot servind s. liturgii îmbrăcat în vestimentele donate de dânsii, și să-l audă zicând la fi. S. liturgii cuvântul: „Pre cei ce iubesc podoaba casei Tale Doamne, Tu pre aceia îi preamărești cu Dzească puterea Ta“. Mulțumindu-le deci sus numiților mei poporeni, rog și voui rugă pe bunul Dzeu ca să-i preamărească cu Dumezească puterea sa și în lumea aceasta vremelnică și în cea-laltă vecinică. Și pe toți cari ca și ei vor iubi podoaba casei lui Dzeu. *Petru Perian* paroh gr. or.

„Dreptatea“ din Brașov și-a sistat apariția cu ziua de 1/14 Iulie în urma apelului făcut de sinodul arhiepiscopesc pentru liniștea internă a vieții bisericești școlare din Brașov.

Vizitarea mănăstirilor. Casa bisericilor din România a luat dispoziții ca mănăstirile de maice să nu mai poată fi vizitate numai cu concesiunea acestei case și cu însoțirea din partea stăriței.

Drept de imunitate. Comisia de imunitate a parlamentului a discutat afacerea de imunitate alor 29 deputați. La 21 le-a suspendat dreptul de imunitate. Intre aceștia sunt și naționaliștii *M. Hodza* și *F. Iuriga* pentru cazuri de agitație.

Pericolul Vaticanului. În zilele aceste a fost vizitat palatul din Vatican de arhitecți experți și s'a constatat că edificiul stă să se surpe. A fost zidit în veacul XV și de atunci fiecare papă a făcut schimbări, a spart pereți și i-a îngreunat astfel că acum trebuie restabilit din fundamente.

Virtute militară. Un sublocotenent dela honvezi, *Bede Iosef*, după ce a che-fuit noaptea întreagă în Aiud, în zorile zilei s'a dus cu lăutarii în comuna învecinată, unde apoi sub fereastra miresei sale, între sunetele muzicii și-a tras un glonț de revolver în cap. A fost dus în spitalul din Aiud, unde a murit.

Ape mari în Iaponia. Se scrie că prin centrul Iaponiei sunt ape mari cari au făcut stricăciuni enorme. Circulația trenurilor e pe multe locuri întreruptă. Au căzut jertfă mai multe vieți omenești. Oamenii se ascund prin biserici și teatre. Paguba se urcă la milioane.

Curs de moșit. Cursul de iarnă al școalei de moșit din Sibiu se începe în 1 Octomvrie și ține până în 28 Febr. 1907. Pentru acesta sunt zece stipendii oferite de ministrul de culte, iar 15 vor căpăta locuințe gratuite. Cursul se predă românește, ungurește și nemțește. Femeile cari doresc să beneficieze de aceste favoruri au să-și înainteze rugărilor până la sfârșitul lunei August directorului acestui așezământ în Sibiu, cu convocare la Nrul 6217/fo 1906 al concursului publicat de vicecomiteale.

O nouă binefacere. Societatea femeilor române „Sprîjinul“ a instituit un nou așezământ de umunitate pentru școlarii săraci: coloniile de vacanță. Astfel a trimis în vacanța aceasta pe spesele sale 120 copii săraci la băi de mare în Dobrogea. Aceste colonii de vacanță le-a pornit în 1901 când a trimis 11 copii la Câmpulung. În 1902, 22 copii și în 1903, 40 copii la Mizil, în 1904, 80 copii în Argeș și în 1905, 100 copii la Poiana (Prahova).

Rembrandt. În 15 Iulie s'au împlinit 300 de ani dela nașterea acestui mare artist pictor. Intreagă Holanda a sărbătorit cu deosebit praznic în această zi pe fiul de morar născut și mort în sărăcie. Știința pentru care îl dedicase tatăl său nu-i-a plăcut și a intrat ca ucenic de pictor, iar mai târziu a cutreerat țara ca pictor, în deosebi de portrete, vânzându-și icoanele cu prețuri bagatele ca să poată trăi.

Rembrandt e în pictură ceea ce în literatură e Balzac și Shakespeare. Ii place partea grotescă a vieții, păcatul, patima, suferința; pecetea lui Cain e întipărită pe produsele sale. Astfel de subiecte a lucrat cu aceeași măiestrie în literatură numai un Balzac, iar în reproducerea situațiilor psihologice e asemenea lui Shakespeare. Iubia vinul spumegător și se închină iubirii. Nevastăsa *Saschia* i-a stat model de nenumerate ori. „Rembrandt — zice Bode — este creștinismului apostol mai mare ca ori care alt artist de până acum.“ Pentru că nu gloria dă chipului sfințenia, după cum nici artistul nu se naște din popularitate.

Artistul, care își vindea icoanele cu câte o marcă și jumătate, iar la 1657 și-a vândut întreagă colecția de 67 tablouri grandioase cu 5000 fl., își doarme somnul din veci în cimiteriul din Amsterdam. Astăzi tablourile lui au ajuns la prețuri oribile. Astfel s'a vândut în 1884 „Aurariul“ cu 255 mii franci, „Iosif înaintea lui Putifar“ cu 200 mii și „Predicatorul“ cu 400 mii franci.

Tovărășiile satești. Ministrul de instrucțiune din România a dat ordin preoților și învățătorilor să țină prelegeri poporului arătându-i foloasele tovarășiilor satești. Ai noștri încă pot face acest lucru fără ordine mai înalte.

Post de contabil și practicant este de ocupat la institutul de credit „Steaua“ din Petrea română (Torontal). Salar, contabilul 1600 cor., practicantul 800 cor. Terminul 31 Iulie n.

Darul regelui. Ziarul „Secolul“ din România aduce vestea că regele Carol al României a făcut un dar de un milion lei pentru fundația universitară Carol I. pe care a întemeiat-o cu ocazia aniversării a 25-a a căsătoriei sale cu *M. S. Regina*. „Această donațiune mărească e destinată pentru burse pe seama studenților săraci. O mare parte a generațiilor de intelectuali ce se vor succeda în cursul vremii va datoră Marelui Rege ființa sa în domeniul intelectualității neamului românesc“, scrie „Secolul“.

Se caută un servitor și o servitoare pentru Sibiu. Adresa la Administrația foi. 1—1

Din public.†)

Mulțămite publice.

Pentru sf. biserică din Felmer, tractul *Cohalm* s'au colectat în America prin bunii creștini din Felmer aflători acolo următoarele sume:

Ioan Stoia, *Andrei Bolborea*, *Nicolae Găvârlea*, fiecare câte 15 cor., *Ioan Piticaș* 10 cor., *Bucur Babeț*, *Ioan Câlțea*, *Ioan Budnariu*, fiecare câte 15 cor., *Ioan Piticaș* 20 cor., *Iosif Bărcuțian*, *Bucur Piticaș*, *Ioan Babeț*, *Aron Piticaș*, fiecare câte 10 cor., *Ioan Comaniciu*, *George Piticaș*, ambii câte 15 cor., *Andreas Welther*, *Michail Ungar*, ambii câte 1 cor. 25 flieri, toți din Felmer; *Susana Crauss* 5 cor., *George Murgu* 1 cor. 25 fil., ambii din Brad; *Ioan Grusea* cu soția 2 cor. fil., *Maria Grusea* 2 cor. 50 fil., *Nicolae Constantin* 1 cor., *Ioan Buzia*, *Ilie Nistor*, *Ioan Hântău*, fiecare câte 2 cor. 50 flieri, *Ilie Popa* 1 cor. 25 flieri, *Tațiana Hântău* 2 cor. 50 flieri, toți din Hendorf; *Victoria Pultai*, din Lupșa 75 flieri, *Feri Andreian*, din Alma 1 cor., *Nicolae Feri* 1 cor. 25 flieri, *Octavian Lăpădat* 1 cor. 25 flieri, *Ana Lăpădat* 1 cor. 25 flieri, toți din Alma-ung.; *Serafim Suciu*, *Vila Popa*, *Achim Călborean*, fiecare câte 1 cor. 25 flieri, toți din Dupusdorf; *Ioan Schiopu*, din Cuculata 50 flieri, *Dumitru Lagia* 50 flieri, *Dorasi Ijali* 50 flieri, *Ioan Dumitrian* 75 flieri, *Simion Dătescu*, *Andrei Hanea*, *Bucura Vijilea*, fiecare câte 50 flieri, toți din Netot; *Teodor Șandru* 75 fil., *George Radu* 50 flieri, ambii din Viștea-de-jos; *Dionisie Șandru* 1 cor. 25 fil., *Ioan Stoica* 50 flieri, ambii din Viștea-de-sus; *Nicolae E. Muscă* 2 cor. 50 flieri, *Nicolae Muntean*, *Ioan Linț*, *Ioan Cocos*, fiecare câte 50 flieri, *Nicolae Muscă* 1 cor. 25 flieri, toți din Șulumberg; *Luca Pomoran* 1 c., *Ioan Moldovan* 1 cor. 25 flieri, *Nicolae Opreș* 1 cor., *Pavel Costea* 25 flieri, *Nicolae Drăghici* 1 cor. 25 flieri, toți din Slimnic; *Nicolae Morariu* 1 cor. 25 flieri, *Gavrilă Grecu* 1 cor. 25 flieri, ambii din Ruja; *Constantin Trimbiș*, *Ana Tăturlea*, ambii câte 1 cor. 25 fil. *Mihail Cosman* 50 flieri, toți din Beclean; *Ioan Stoia*, din Ocna, *Stefan Hanea*, din Sadu, ambii câte 75 flieri, *Ioan Modoi*, *Ioan Șandru*, ambii câte 1 cor. 25 flieri, *Nicolae Rusu* cu soția, *Gr. Rusu*, ambii câte 2 cor. 50

†) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

flieri, toți din Teline; *Ioan Radu*, *George Vilici*, *George Irimie*, *Bucur Dragoș*, toți din Săcel; *Nicolae Aldea*, din Ilimbav, *Mihail Costea* din Vidacut, fiecare câte 1 cor. 25 flieri; *Nicolae Fuaru* 75 flieri, *Nicolae Sărbu*, *Ioan Flenchea*, *Nicolae Ghindea*, *Nicolae Bogdănel*, fiecare câte 1 cor. 25 flieri; *Nicolae Pandrea* 50 flieri, *Vasile Bărbat* 75 flieri, toți din Ucea-de-sus; *Ioan Turcu* 50 flieri, *Chirion Savu* 1 cor., *George Moldovan* 1 cor. 25 flieri, toți din Jălistat; *Petru Vlădășal* 1 cor. 25 fil., *George Bărsan* 50 flieri, ambii din Corbi; *Pătruț Simion*, *Petru Țenaș*, *Ioan Părvu*, fiecare câte 1 cor., toți din Groavăț; *Paul Miut* din Voivodeni (Voivodinți) 50 flieri, *Nicolae Ștrompea* 2 cor. 50 flieri, *Arghir Boeriu* 1 cor. 25 flieri, ambii din Valendorf; *Ioan Hoafnăr*, din Sighișoara 2 cor. 50 flieri, *Romluț Solomon*, din Proștea 1 cor. 25 flieri, *Ioan Scorțea*, *Vasile Pușcaș*, *Ioan Morariu*, *Ioan Neagoe*, *George Angoliv*, *Toma Moirnea*, *Nicolae Călitu*, fiecare câte 50 flieri; *Ioan Tomian* 75 flieri, *Stefan Grămadă* 1 cor. 25 flieri, *George Balăsean* 75 flieri, *George I. Neculici* 2 c. 50 flieri, toți din Țanțeri; *George Negrea* 75 flieri, *Ioan Sandu*, *Filip Săscoi*, ambii câte 1 cor. 25 flieri, toți din Vlădeni; *Dumitru Ioan*, *Dumitru Nicolae*, ambii câte 50 flieri, din Tomnatec; *Ioan Pasca* 2 c. 50 flieri, *Filip Zosim* 50 flieri, *George Crăciun* 2 cor. 25 flieri, toți din Ticușul-săsesc; *Ioan Chisaliță*, din Ticușul-rom. 50 flieri, *George Custură*, *Ioan Custură*, *Bucur Custură*, *Ioan Marian*, *Joci Hici*, fiecare câte 1 cor. 25 flieri, toți din Covor; *Axente Rusu* 1 cor. 25 flieri, *Avraia Dopan* 50 flieri, *Nicolae Radu*, *Ioan Radu*, ambii câte 1 cor., toți din Sebeșul-săsesc; *George Andreiu*, *Ioan Andreiu*, *Petru Uliță*, toți din Paloș; *Dănilă Benția*, *Nicolae Brânzea*, fiecare câte 1 cor. 25 flieri; *Dănilă Sasu* 75 flieri, *George Burtan*, *Lasca Perraș*, ambii câte 50 flieri, *David Leancu* 25 flieri, *George Sasu* 50 flieri, toți din Hurez; *Ioan Popescu*, din Jibărt 1 cor. 25 flieri, *Haralampie Mălat*, din Dejani 50 flieri, *Ioan Paicu*, din Calbor 1 cor. 25 flieri, *Nicolae David*, *Candid Halmagi*, ambii câte 75 fil., din Scoreiu; *Sosim Comșa*, din Comana-de-sus 2 cor., *Samoilă Bațio-man*, din Dopea 2 cor. 50 flieri, *George Tulbure*, din Hălmeag, locuitor în Cohalm 1 cor. 25 flieri.

Comitetul parohial din Felmer își ține de datorință, ca și pe această cale să și exprime mulțămite și recunoștință față de toți cari au contribuit la această colecție; iar celor cari au întreprins această colecție le mulțamește în special pentru dragostea arătată față de sf. biserică din Felmer.

Felmer, în 12 Martie 1906.

B. H. Șiolca
par. gr. or.

Cărți și reviste.

Raport (!) despre instituttele de învățământ gr. cat. din Blaj Cuprinde datele școlare pe anul 1905/6 referitoare la gimnaz, instit. pedagogic, școala de fete, cea de aplicație, de meserii și negustorii și azilul de copii. La locul prim dă domnul profesor *Alex. Ciura* un studiu asupra creșterii vechilor elini. Limba anualului cu excepția acestui studiu, nu s'a putut încă emancipa de multe banalități de expresii latiniste.

„Junimea literară“ nr. 7 al revistei tinerimei univerzitare din Bucovina se prezintă în condiții simpatice. Dă mai multe poezii bune de *G. Rotici*, *Alcuno* și *Leandru*, sfârșitul studiului „ideia latinității în istoria română“, dl *Iancu Nistor*, o schiță ușoară de *P. Condur* și studiul vrednic de o deosebită luare aminte „mobiliarul casei țărânului român din Bucovina“, de *I. Veslovski*, însoțit de câteva fototipii interesante de motive de sculptură din Bucovina. Dări de seamă, de *C. Paltin* și *Elv. Costă* la an 6 cor.

Anuarul IX al școalei gr. or. din Lugoj, una din cele mai bune școale din metropolia noastră. Anuarul arată date frumoase de progres. Harnicul ei director *Gheorghe Joandrea* publică un interesant studiu vrednic de atențiune deosebită: Influența Bănățenilor la organizarea primei preparandii ortodoxe române. Studiul oferă date remarcabile istoriei noastre românești.

Nr. 106 și 141—1906.

[174] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante la școalele centrale române din Brașov se descrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) La școala comercială superioară:

E de ocupat un post de profesor pentru catedra de limba maghiară și germană.

b) La școalele primare:

E de ocupat un post de învățător și un post de învățătoare pentru lucrul de mână la școala de fete.

Concurenții își vor adresa petițiile lor Eforiei școlare și le vor însoți cu următoarele documente:

1. Carte de botez, prin care vor dovedi, că sunt Români de confesiunea gr. or.

2. Atestat de moralitate.

3. Atestat medical, că sunt deplin sănătoși.

4. Revers, că se vor conforma întru toate legilor și dispozițiilor bisericești-scolare și regulamentelor în vigoare și la cas, că Eforia școlară va pretinde, se deobligă a propune și la celelalte școale, cari stau sub administrația Eforiei.

5. Pentru concurenții de sub a) diploma de profesor conform art. de lege XXX din 1883, respective conform regulamentului ministerial pentru școalele comerciale din 1895, sau întrucât nu ar avea încă diplomă, cel puțin atestatul despre examenul fundamental dimpreună cu absolutiul.

6. Pentru concurenții de sub b) atestat de calificare învățătoresc, eventual și alte documente recomandatoare.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provizor (prevăzut în § 30 al legii de instrucțiuni) salariu anual de 1800 coroane, iar dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de 2400 cor., cinci cuincuenii de câte 200 cor., bani de cuartir 400 cor. anual și drept de penziune conform statutelor în vigoare la școalele noastre, pe timpul de serviciu ca profesor suplinitor 1600 coroane anual.

2. Pentru învățători în timpul serviciului de provizori, salariu anual de 1000 coroane, fără alte emolumente și dela ocuparea definitivă a postului de învățător ordinar salariu anual de 1200 cor., cinci cuincuenii de câte 120 cor. și bani de cuartir 240 cor, dreptul de penziune au să și-l reguleze la stat, în fine pentru timpul de serviciu ca învățător suplent 800 cor. fără alte emolumente.

3. Pentru învățătoarea de lucru de mână salariu anual de 800 cor. fără alte emolumente. Brașov, din ședința Eforiei școlare, ținută la 6 Iulie v. 1906.

Eforia școalelor centrale române ort. răsăritene.

Nr. 90—1906 of. ppresb. [172] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de protopresbiter al tractului gr. or. Cetatea de peatră se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele parohiei centrale Borent, statorite în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

2. Dotațiunea protopresbiterală, statorită prin concluzul sinodului arhiepiscopiei din 21 Aprilie 1900, Nr. prot. 116, în suma de 1000 cor., din cari 600 cor. se solvesc din fondul general administrativ al arhiepiscopiei; iar suma de 400 cor. se solvește dela parohii conform deciziunii sinodului protopresbiterial din 18 Iunie 1906 Nr. prot. 20.

3. Taxele, recerute pentru vizitațiunea canonică odată pe an dela 31 parohii matere à 10 coroane, taxe pentru așistarea la examene à 10 coroane, observând, că vizitațiunea canonică are să se facă de regulă în luna Septemvrie, iar nicidecât deodată cu luarea examenelor dela finea anului școlar.

4. Alte accidenții și exmisuni. Reflectanții, cu calificățiunea normată în §-ul 53 din Statutul Organic și concluzul congresual din anul 1888 Nr. prot. 111, au a și înaintă cererile instruite conform normelor în vigoare până la termenul indicat preaveneratului conzistor arhiepiscopiei.

Din ședința comitetului protopresbiterial al tractului greco-oriental al Cetății de peatră, ținută la 23 Iunie 1906.

Lăpușul-unguresc, la 23 Iunie 1906.

Vasile Duma Dr. Gavril Buzura
administrator protopr. notar.
ca prezident.

Nr. 309—1906

[173] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoarești din comunele de mai jos din protopresbiteratul Branului, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Râșnov, 2 posturi de învățători, cari pe lângă calificățiunea prescriasă de lege să aibă cel puțin 4 clase medii cu succes bun, să țină școala de repetiție, să propună pomăritul, legumăritul, să instrueze pe copii în cântări și să cânte cu ei în Dumineci și sărbători la biserică, salariu anual 500 cor. și 11 jugăre catastrale pământ (fănațe), care pământ învățătorul are drept să-l lase în folosința bisericii în schimb pentru 112 coroane anual, apoi 80 cor. relut de cuartir și 3 stângini de lemne.

2. Moeciul-superior, un post de învățător, care să poată conduce și strana în Dumineci și sărbători, deasemenea să instrueze și să cânte și cu elevii la sf. liturgie, salariu anual de 600 cor. cari se vor solvi tot la câte 1/4 an din următoarele izvoare: a) 200 cor. din fondul comunal, b) 200 cor. din taxele copiilor obligați la școala de toate zilele și de repetițiune à 1 cor. 60 bani, c) restul de 200 cor. a se cere ajutor sau dela preaveneratului conzistor sau dela stat cuartir în edificiul școalei și 2 stângini de lemne.

Cuincuenalele prescrișe de lege se vor socoti numai după anii de serviciu neîntrerupt ca învățători definitiv în numitele comune.

Reflectanții la aceste posturi au a-și așterne cererile instruite conform legii în termenul sus amintit la subsemnatul oficiu.

Zernești, 4 Iulie v. 1906.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Branului, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Dan
adm. protopr.

Nr. 741—1906.

[148] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători dela școalele confesionale gr. or. române din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Agnitei se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Bărgăș, salariu 600 coroane din repartitie dela popor.

2. Bruin, salariu 600 coroane dela biserică, cuartir în natură și 6 stângini de lemne, din cari se va încălzi și școala.

Alesul va fi obligat să țină și școală de repetiție cu elevii.

3. Nocrichiu, salariu 600 cor., din care 120 cor. subvențiune dela stat, cuartir liber în școală, 4 stângini de lemne și grădină în mărime de 1/4 jug. cat.

Alesul e obligat să cultive grădina de pomi școlară, iar în postul Crăciunului să instrueze junii din comună sara dela 6—8 oare. Cei cu pregătire de 4 cl. gimn. sau civile vor fi preferați.

4. Fofeldea, pentru al doilea post, salariu 600 cor. din care 400 cor. dela biserică, 200 cor. dela comuna politică.

Aleșii învățători dela toate patru comunele vor fi obligați să cânte la liturgie cu elevii în Dumineci și sărbători; iar cei de sub 1, 2 și 3 să țină strana și la utrenie. De aceea cei care doresc să fie aleși să se prezente în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică ca să-și arate destoinicia în cântări și tipic.

Cuincuenalele la toate posturile se socotesc dela instituirea definitivă și dela serviciul neîntrerupt de 5 ani în respectiva comună.

Petițiunile, înzestrate cu documentele prescrișe în regulamentul școlar, sunt a se adresa subscrisului oficiu protopresbiterial, în termenul deschis.

În conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Agnita, 20 Iunie 1906.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Agnitei.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 256.

[139] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoarești vacante, din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Pianul de sus, postul al III-lea cu salariu de 600 cor. și relut de cuartir și grădină 50 cor.

2. Deal, postul al II-lea cu salariu de 600 cor. și relut de cuartir și grădină 50 cor. Cuincuenaliile se compută numai dela instituirea definitivă în respectiva comună.

Cei instituiți sunt datori a cânta cu copiii la liturgie în biserică și la însărcinarea comitetului parohial concernent a instrui în școala de repetiție sau a cultivă grădina de pomărit.

Concurenții au să-și aștearnă rugăile instruite conform normelor din vigoare, în termenul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiterial.

În conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Sebeș, 13/26 Iunie, 1906.

Oficiul protopresbiterial:
Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 349—1906.

[147] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoarești în comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Zarandului, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Buceș, salariu anual 600 Cor., 500 cor din repartitie, iar 100 cor. din venitul cantoral, cuartir liber în edificiul școalei, folosința grădinei de legumi și lemnele de lipsă pentru încălzit.

2. Luncoiul - de - sus — Podele, post ambulant, salariu anual 600 coroane, câte 300 coroane dela fiecare comună, din repartitie, cuartir liber în edificiul școalei, folosința grădinei de legumi și 2 stângini de lemne de foc, din care are să se încălzească și școala.

3. Ribicioara-de-jos și sus, post ambulant, salariu anual 600 coroane din repartitie, cuartir liber în edificiul școalei, folosirea grădinei de legumi și lemnele de lipsă pentru încălzit.

4. Saliște—Trestie, post ambulant, salariu anual 600 coroane din repartitie, cuartir liber în edificiul școalei, folosirea grădinei de legumi și lemnele de lipsă pentru încălzit.

5. Șasuri, salariu anual 600 coroane din repartitie, cuartir liber în edificiul școalei, folosirea grădinei de legumi și lemnele de lipsă pentru încălzit.

Reflectanții la vreunul din aceste posturi vor avea a se prezenta în comună în zi de Duminecă ori sărbătoare, spre a-și arată dexteritatea în cântări și tipic.

Cel instituit va avea să țină școala de repetiție și să cânte în Dumineci și sărbători cu elevii la sf. liturgie.

Cuincuenalele se vor compută numai după anii de serviciu în comuna respectivă.

Petenții au să aștearnă în termen deschis cererile instruite conform normelor în vigoare.

Cei cu praxă au să alăture documente despre praxa, serviciul neîntrerupt eventual, că din ce motiv au întrerupt praxa.

Brad, la 15 Iunie 1906.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

V. Damian,
protopresbiter.

Nr. 369—1906.

[158] 3—3

Concurs

Pentru întregirea a două posturi de învățători vacante la școala gr. or. română din comuna Abrudsat, protopresbiteratul Abrudului, se descrie concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: Salariu anual de câte 600 coroane, din cassa bisericești solvabil în rate lunare anticipative, cuartir liber în edificiul școalei și câte 16 metri cubici lemne de foc, din cari se vor încălzi și saalele de învățământ.

Învățătorul care va fi capabil a instrui și conduce cu succes corul bisericesc va primi și o remunerațiune.

La o atare remunerațiune dela tovarășia agricolă din Abrudsat poate reflecta și învățătorul, care va țină tinerimei adulte prelegeri din economie, iar celce se va distinge pe terenul învățământului, după unul sau cel mult doi ani de serviciu poate conta la urcarea salariului.

Cei care doresc a reflecta la aceste posturi își vor subșterne cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere poporului pentru a și arăta dexteritatea în tipic și cântările bisericești, apoi vor nota în petițiune, dacă după anii serviți în alte comune, pretind cuincuenale, ca comuna să se poată orienta la alegere.

În fine se observă că numai petițiuni de învățători pot fi luate în conziderare la alegere.

Oficiul protopresbiterial gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 24 Iunie 1906.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 159—1906.

[143] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante învățătoarești în comunele bisericești aci numite din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurse cu exp. 1 August 1906.

1. Arada, 2. Gârda de jos, 3. Lăzești, 4. Neagra de jos, 5. Poiana—Valeverde, 6. Ponorel (post II inv.), 7. Sohodol—Peș, 8. Vidra de jos, 9. Vidra medie (pos II inv.)

Venitele sunt: câte 600 coroane din repartitie și locuință cu grădină.

Doritorii a ocupa unul din aceste posturi să trimită concursele lor cu documentele recerute de legile în vigoare la oficiul protopresbiterial gr. or. al Câmpenilor.

Câmpeni, 14 Iunie 1906.

Romul Furdul
protopresbiter.

Nr. 606—1906.

[159] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoarești în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orăștiei, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Balomir, postul pentru al 2-lea învățător cu salariu de 600 cor. și celelalte emolumente; va fi preferit cel care va dovedi dexteritate în conducerea unui cor bisericesc.

2. Bulbuc—Curpeni, școală ambulantă, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

3. Fereden, cu salariu de 160 cor. din repartitie și 440 cor. din ajutorul ce se va cere dela stat. Celelalte emolumente în natură.

4. Dăneul-mare, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

5. Mada, cu salariu de 400 cor. din repartitie și 200 coroane ajutor ce se va cere dela stat, eventual din repartitia comunei Stăuini, dacă vor ține școală comună. Celelalte emolumente în natură.

6. Mermezeu, cu salariu de 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne de foc.

7. Homorod suseni, cu salariu de 600 cor. din repartitie, dela două comune, cari susțin această școală. Celelalte emolumente în natură.

8. Șibot, două posturi cu salariu de câte 600 coroane din cassa bisericești, cuartir și lemne de foc. Vor fi preferați, cari vor dovedi dexteritate de a conduce corul bisericesc.

9. Măgura, cu salariu de 400 coroane din cassa bisericești și 200 cor. ajutor ce se va cere dela stat, cuartir și lemne de foc.

Cei ce doresc a ocupa vreunul din aceste posturi își vor așterne cererile lor în conform normelor legale la subsemnatul oficiu în termenul indicat, și au a se prezenta în comună în zi de Duminecă ori sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Cei aleși și instruiți vor avea să țină școala de repetiție și să cânte cu elevii la sf. liturgie în Dumineci și sărbători.

Cuincuenalele se vor compută numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt dela ziua alegerii.

Oficiul protopresbiterial, în conțelegere cu comitetele parohiale locale.

Orăștie, 23 Iunie 1906.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 274—1906.

[142] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei Cristești, protopresbiteratul Alba-Iulia, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea dela stat a venitelor preoțești.

Concurenții își vor înainta petițiunile cu toate documentele recerute subsemnatului oficiu, în termenul susindicat, fiind datori a se prezenta în biserică, conform prescrișelor regulamentare, pentru a cânta, respective a celebra și a cuvânta.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 15 Iunie 1906.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Ad Nr. prot. 656—1906.

[155] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale din comunele Agribiciu, Călată mare, Cojocna, Gherofi-Dăngău, Mărișel și Mociu, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Ca dotațiune pentru fiecare post de învățător e statorit salariul de câte 600 cor. și cuartir în edificiul școalei.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi au a-și înainta petițiunile instruite, conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu și a se prezenta înainte de alegere poporului pentru a-și arăta dexteritatea în cântări și totodată să noteze în petițiune dacă după anii de serviciu în alte comune pretind și cuincuenale.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. în conțelegere cu comitetele parohiale.

Cluj, 22 Iunie 1906.

Tulin Roșescu
protopresbiter.

Un tinăr român

cu câteva clase reale sau gimnaziale se aplică imediat ca **practicant** în

Librăria arhiepiscopiei din Sibiu (Nagyszeben).

Petițiile să fie scrise cu mâna proprie.